

EVANG. EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . **6** frt.
Fél évre . . . **3** „
Negyed évre **1** frt **50** kr.
Egy szám ára **12** kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

V E R E S J Ó Z S E F.
Hirdetés díja:

Egész oldal . . . **8** frt
Fél oldal . . . **4** „
Negyed oldal . . . **2** „
Ennél kisebb . . . **1** „
Bélyeg külön **30** kr.

Ének.

Magyarország ezeréves fennállásának hála-öröm ünnepére.

Dallam: Jehova csak néked énekek

Zendülj meg óh, örömdal, dicsének,
S az ég trónusához emelkedj fel,
Népek, nemzetek nagy Istenének
Dicsőségét, jóságát zengjed el.
Övé legyen legfőbb dicséretünk,
Kit mindenek felett dicsérhetünk.

Örök Isten! Menny és föld királya,
Ki trónolsz az egész világ felett;
Lásd meg néped, mily buzgón imádja
E szent helyen a Te nagy nevedet.
S midőn szívünk s ajkunk dicsér téged,
Oh figyeljen reánk Szent Felséged!

Hálás néped szives köszönetét
Hódolattal viszi, uram, Hozzád;
Eme dicső magasztos ünnepért,
Melynek fényét ma felragyogtatád.
Óh fogadd el, hadd örüljön néped,
Tetszésedre ha szolgálhat Néked!

Nemzetünk ezer éves élete
Kegyelmedről teszen bizonytságot.
Régi álmából hogy felébrede:
Eszközölte Uram! nagy jóságod.
Az igaz hit, hogy világol neki,
Óh ezt is csak Néked köszönheti!

Óh áldottá ki tette e földet?
Ki gondoskodik oly hiven róla?
Idegenek ha reája törtek;
Óh ki volt legfőbb oltalmazója?
Rajtad kívül más ki is lehetne:
Örök Isten, magyarok Istene!

Égi Felség, imádott Istenünk
Továbbra is áldd meg e szép hazát!
Tartós békét ajándékozz nekünk;
Mert boldogságot egyedül az ád.
S akár milyen nehéz uton járunk;
Segedelmed legyen jelen nálunk!

Ez országnak koronás királyát,
Kire néped gondozását biztad,
Kitől a jók jutalmukat várják
S a ki minket minden jóval biztat:
Áldd meg uram igaz bölcseséggel
S koronázd meg örök dicsőséggel!

Igy immár csak azt kérjük még végre
— Óh hallgassd meg, teljesítsd jó Atyánk —
A világnak minden nemzetsége
Szeretettel közelítsen hozzánk
S velünk együtt hön imádjon Téged,
Zengvén a Te örök dicsőséged!

DUBOVAY BÉLA.

Ezredéves emlékbeszéd.

Az „Evang. Egyház és Iskola” második pályadíját megnyert mű.

Irta:

Paulik János

ev. felsz. lelkész-bítanár.

Alapige: Zsolt. 66. 1—13

Szép napra virradtunk, ker. atyámfiak! — Kárpátoktól az Adriáig s mindenütt, a hol magyar szív dobog — egy érzés hatja át a kebleket: az öröm érzete. A magyar nép kicsinye-nagyja a mai napon a haza oltára körül csoportosul s a kegyelet és hála koszoruját siet letenni azok sirhantjára, a kik ez oltárt felépítették, az idők zivatarai között fenntartották s oly fényessé tették, hogy a művelt európai államok dicsfénye közül is kiragyog.

Méltó a mai nap az örvendezésre, méltó a lelkesedésre, mert hiszen nem kevesebb az, mint hazánk fennállása ezredik évének a határköve s egy új ezredévek reggele. — Egy ezredév előtt lépte át a Kárpátok járatlan bérezeit Árpád vezérlete alatt az a kis csapat, a mely hősiségével s bölcsességével a magyarnak otthont alkotott. Ez ezredév alatt játszódtak — e nekünk oly drága földön — azok az események, a melyek nemzetünk történetét alkotják s a melyeknek emléke majd könnyet facsar szemeinkből, majd pedig örömet s lelkesedést gyűjt a szivekben.

Egy ezredév! Mily hosszú idő! Hosszú még a nemzetek életében is. Mennyi eszme, mennyi vágy és remény kelt életre s halt el ismét ez idő alatt! — Mennyi nemzet jött s ment el; mennyi királyi trón keletkezett s dőlt ismét az enyészet sötét sirjába! S ime, a mit az a maroknyi, — Európában idegen ellenséges elemektől környezett nép megalkotott: a magyar haza fennáll s milleniumot ünnepel!

Egy ezred év! Mennyi tanuságot nyújt azoknak, a kik szavait figyelmesen meghallgatják! — Minden halom, a mely e szép ország terein kidomborul, minden várrom, irott emlék avagy régi dal oly csodás dolgokról beszél nekünk! Beszéli az ősök dicső küzdelmeit és sok-sok szenvedését s beszéli különösen „nagyaságos dolgait,” annak az égi Hatalomnak, a mely megítéli a népeket igazságban és a nemzetségeket a földön igazgatja. (Zsolt. 67. 5.)

A midőn a magyar nemzet ma kegyeletos érzelmekkel a haza oltára körül csoportosul, hogy — a kiknek neve azzal örökre összeforrt: nagyjainak dicső emlékének gyűjtson a jövőre nézve új szövétneket, — első sorban az Isten szent oltáránál kell, hogy megállapodjék, mint a ki mellett minden földi nagyság eltölpül, a ki nélkül hiába fáradoznak azok, a kik a házat építik (Zsolt 127. 6.), mert minden dicsőség csak az Ő fényének egy sugara, minden előmenetel csak az Ő kegyelmének megnyilatkozása.

Zengjen, — óh igen, zengjen e nemzet dicső fiainak szép emlékezete szerte e hazában, örüljenek az egek és örvendezzen a föld e napon, a melyet az Úr készített nekünk, — de első sorban zengjen ajkunkról hálaének a jóságos Istennek!

Hazánk ezer éves fennállásának emlékünnepe:

1. a buzgó hálaadás,
2. egy szent fogadalom napja legyen.

Hogy miért a hálaadásé s milyen fogadalomé, azt akarom most előttemek feltüntetni; kísérjen becses figyelmetek.

I.

Valamint a természetben a derű és ború, úgy váltakoznak a népek életében is a szép és a sötét napok.

S drága hazánknek ez utóbbiakból mennyi kijutott!

Mennyi vér és fájdalom-jaj jelöli azt az utat, a melyet a magyar a honalapítás óta a mai napig megfutott!

A nagy, hősi elődöknek méltó utódai alig tettek le vállaikról a honalapítás nehéz gondjait, már is egy fergeteg zúdul rájuk, a mely — mint a fékevesztett orkán romboló dühe a természet virulását, — sirba temette több százados fáradozásuk szép gyümölcseit s a magyar nemzetet majdnem az enyészet örvényébe sodorta. A mongol hordák véres kardja s lángcsóvája sirhalommá s füstölgő rommá tette a magyarnak ifjú szép otthonát, hogy dudva kiverte termékeny mezőin a pusztulás kísérei: a farkasok ütének tanyát.

Nagy csapás volt ez; megrendült belé az egész ország.

Pedig ez még csak a kezdet volt.

Új idők. új ellenség; új századok, új csapások!

IV. Béla s utódai alig tatarozták ki a régi

romokat, már is új ellenség nyújtotta ki karjait, hogy színültig töltse számára a szenvedés keserű poharát. Háromszázadon át a keresztyénség megátalkodott ellensége; az ozman tartotta rettegésben egész Európát, védbástyakint a magyar állott közöttük, míg végre Várnánál, majd egy századra rá Mohácsnál a török véres kardja sirt ásott e nemzet nagylétének s a magyarnak megint volt mit siratnia.

S ha csak ez lett volna! A csapás — a mint a közmondás tartja — nem jár egyedül. E sötét napokban is nemcsak hogy Buda, a nemzet szive, elveszett s a magyar idegent volt uralni kénytelen, — hanem saját fiainak viszályai s idegen trónkövetelők versengése lángba borítá azt is, a mi e haza testén még sértetlen maradt.

S ki tudná egy beszéd keretén belül felsorolni mind ama sebeket, a melyekből e haza hajdan vérezett! — Ki tudná elszámolni mind ama könnyeket, a melyek nemes lelkű fiainak szeméből omlottak, — s ama szép terveket és nemes küzdelmeket, a melyek gyógyításukra irányultak?! A történelem ma már csak az eredményt tartja elének s egész csodálkozással azt láthatjuk, hogy e nemzet mély sebeibe nem halt bele.

A közmodásossá lett magyar hősiség s önfeláldozás gyógyirt talált a fájó sebekre. A magyar lerázta az idegen jármot a nyakáról s ismét felgyenesedett.

Igen! mert azt a nemzetet, a melynek szívében a szabadság-szeretet tüze ég, a melynek nyelve, ősi hagyományai felett a nemzeti öntudat s kegyelet virraszt. — azt a nemzetet megsemmisíteni nem lehet; az ilyen még idegen járom alatt is nemzet marad s magával hordja azt a mentő csolnakot, a mely őt a néparadat hőmpölygő árájában végkép elmerülni nem engedi.

A magyarnak az volt talizmánja, hogy bármilyen sorban is, mindég tudott lelkesülni a nemzeti eszmékért s mindég kész volt vért ontani érettük.

De szüksége is volt ezen erényekre. Mert külső ellenségeit alig hogy lefegyverezte, már is — fájdalom — kész volt eilene az új ellenség, a még veszedelmesebb: a német császári önkényuralom. Ez — látva azt, — hogy az erős Sámsonnal nyílt téren mérközni nem lehet, — alattomos úton igyekezett megnyirbálni erőinek forrásait: alkotmányos jogát, nemzeti jellemét, ősi nyelvét, — hogy azután — idegen eszmék csillogó fényével megvakítva szeméit — annál

könnyebben verhesse kezeire a rabbilincset s szegezhesse holtteteme fölé a koporsófedelet. E törekvés vert ismét a közelmúlt századokban új sebet ezen amugy is sokat szenvedett haza kebelén; e gyilkos törekvés sodorta ismét új küzdelmekbe. A küzdő megint ezrek hulláival lett boritva; s végre — nem csoda — e hősi nemzet is kifáradott s önmagából kivetközve, idegen ruhával idegen nyelvet s erkölcsöket is felvéve, — mint a sirja szélén álló beteg — vonszolta tovább fáradt tagjait.

E nemzetietlen kor magyarjára illik rá a költő mondása

„Szétnézett s nem lelé honját e hazában.“

Szomorú idők, vészterhes napok voltak azok, ker. Af! könnybe lábad a szem ama véres dráma láttára, a mely a négy folyónak partjain ez ezred év alatt lejátszódott s a melynek a magyar oly sokat hányatott hősét képezte. Elpanaszolhatjuk mi is a zsoltárróval: Megkisértgettél minket — óh Isten, — megpróbáltál minket tüzze, mint az ezüst megpróbáltatik A mi fejünkre ültetéd az emberek; tűzbe és vizekbe mentünk. (Textus 10. 12. v.)

„Megbühödté már e nép,
A multat s jövődöt.“

De szikkadjon fel a köny; szűnjék a panasz! Az eddigiekben nemzetünk történetének csak egyik lapjára tekintettünk. Van még, — hála a népek sorsát igazgató Istennek! — van még történelmünknek egy más lapja is; szép és ragyogó, mint a derült ég déli mosolya.

Milyen nagyszerű kép tárul itt elének! Mily dicső alakok!

Mindjárt az ezredév elején ott látjuk ragyogni azt a nagy alakot, a kinek bölcsessége kitűzte azt az iránytűt, a mely a magyarnak jó és rossz sorában útmutatója volt. Szent István az, a magyarok első koronás királya. E nagy lángész nyitotta meg számára a műveltség, a magasabb eszményiség s mélyebb erkölcsiség tápláló vizének forrásait. A keresztyén vallás által hinni, remélni s magasabb eszmékért hevülni tanítva e nemzetet, ő adott tápot amaz erőinek, a melyek az elzülléstől megmentették s arra képesítették, hogy — mint a mesebeli phönix poraiból — a számára többször megásott sirból újra és újra életre kelhessen. — E nagy király rakta le alkotmányának is alapjait; és pedig oly bölcsen, hogy a szabad fejlődésnek

útját nem szegte, s oly erősen, hogy a legnagyobb zivatarokban is biztosan el tudta hordozni azt az épületet, a melyet a későbbi századok folyamán az utódok bölcsessége reája épített.

Nemes tett, nagy gondolat volt ez — ker. Af.! A földiek közül azért e nagy királyra szálljon az első áldás a mai szent napon! S szálljon azután azokra is, a kik nyomdokain járva, e hazát dicsővé tenni igyekeztek!

Ezekre áttérve — valóban zavarba jő a történet műzsája, hogy melyiknek nyújtsa oda először az érdemlett babért. S én is — látva azt a fényes sorát a nagy alakoknak — valóban nem tudom, kit említsek előbb; Kálmánt-e, a kinek magas röptü szelleme századokkal megelőzve korát — kitűzi a felvilágosodás zászlaját, — vagy a keresztyénség ünnepelt bajnokát: a vitéz Hunyadit, a ki Európa akkori rémének: a töröknek vált viszont rémévé, — vagy a tudománykedvelő s igazságos Mátyást, a kinek lángszelleme felemeli a csapások által lesújtott magyar nemzetet s a leg súlyosabb körülmények közt is hazánkat elsőrendű hatalmassággá teszi?!

„Nem tudom én melyik volt szebb, melyik dicsőbb, melyik nagyobb.“

S mint az éj sötétjéből a fénylő csillagok, úgy ragyognak ki a magyar történelem sötét korának mélységéből a Jurisics, Dobó, Szondy, Zrinyiek dicső alakjai, a kik nem ismertek áldozatot, nem kimélték vérüket a magyar nemzet becsületének s fennmaradásának védelmében.

Mind nagyok ők s kicsiny minden hála, a mit irántuk érezünk s kifejezhetünk.

S midőn a magyar nemzet kipróbált nagyjai sirba szállanak, midőn a török eltemetni készül nemzeti függetlenségünket, műveltségünket: akkor megmentésünkre égből küldött angyalként egy szellemi hatalom jelenik meg, a mely — mint a felhők lehulló harmatja, a nap hevétől eltikkadt virágot — felfrissíti a csapások ólomsúlya alatt görnyedező magyar nemzetet. A 16 századbéli hitújítás volt e hatalom. A reformatio hazánkban nemcsak hogy a nemzeti élet kútforrásainak: a nemzeti szellemnek, nemzeti nyelvnek és nemzeti irodalmi tevékenységnek nyújtott táptálékot, hanem — oltalmazván a lelkiismereti szabadságot, élénkítvén a szabadságérzetet, — a magyar alkotmányos szabadság eszméjének is nevelt hősöket. A hitújítás magyar apostolai hazafias színbe vonván működésüket, általuk a prot. vallás s a ma-

gyar hazafiság csakhamar kapcsolatba jut. S e két eszmének a szivekben való egyesülése e nemzet sorsára döntő befolyást gyakorol, a mennyiben ez védbástyája lesz azon támadások között, a melyek a 17 század óta önállása, független alkotmánya ellen intéztettek. S bátran elmondhatjuk, hogy ha a magyar azt, hogy hajdan a különböző ellenséges elemek közt Európában gyökeret verhetett, — a keresztyénségnek köszönheti, úgy azt, hogy mint alkotmányos, művelt állam életben maradhatott: egyenesen a protestantismusnak köszönheti. — Az osztrák császári önkényuralom s a római papuralom lenyugozó törekvései által előidézett kétszázados tusában — a vitéz Bocskay, Bethlen, Rákóczy és Tököly alatt — az első sorban a protestansokat látjuk küzdeni e hon önállásáért s a lelkiismeret szabadságért.

Dicsően küzdöttek e nemes bajnokok; sokat szenvedtek szent elveikért! Szenvedésük elég lett volna egy ezredévének! S habár nemes küzdelmeik sikerét a kegyetlen sors újra és újra felforgatta, — nekünk a haza prot. gyermekeinek a mai nagy napon nem lehet előbbre való feladatunk, mint hogy büszkén tekintve reájuk — áldva-áldjuk haló poraikat.

Mikor pedig az ezen hősök által képviselt eszméket az ármánynak elnyomni s nemzetünket az elmagyartalanítás vészes útjára sodorni sikerült: a protestantismus által széthintett szellem volt az, a mely a magyar nemzeti szellemet teljesen kiveszni nem engedé. A prot. elvek meggyőző ereje hovatovább az ev. egyházon kívül állókból is mind többeket és többeket hódít meg s lassanként — mint a tavaszi napsugár a téli zord fagyot — elolvasztja azt a jégkérget is, a mely a vallásszabadságnak útját állotta. — A békítől ekként megszabadult lelkiismereti szabadság azután a politikai szabadság eszméjét is nagyra növeli. S miután Kazinczyban és Széchenyiben a magyar nemzeti nyelv és nemzeti eszmék hatalmas apostolokra találtak, — e nemzet néhány évtized alatt elő volt készítve arra a nevezetes eseményre, a mely életében új korszakot nyit, t. i. az 1848-ki szabadságharcra.

A 48—49-iki szabadságharc volt az utolsó nagyobb zivatar e nemzet életében, a mely — csakugyan mint a vihar, — letördelve az erőtlén fattyú-hajtásokat s megtisztítva a légkört — új

virulatnak vetette meg alapjait. Ebben mutatta meg még egyszer a magyar lelkének nagyságát s hazaszeretetének óriási lángját! S bár leverettünk, — e láng nem maradhatott hatástalan; fényénél meglátta az ellenség e nemzet nagyságát s belátta azt is, hogy az ég haragjának kihívása nélkül őt tovább is elnyomni akarni nem lehet. S hála a Kossuthok erős mozgató erejének s ezerszer hála a Deák Ferenczek bölcsességének —: felvirradt végre az a nap is, a melyen az alkotmányos és a lelkiismereti szabadság szép napja ragyog!

Ünneplő gyülekezet! Ha nekünk a nemzetekre súlyosodó csapások láttára volt okunk felkiáltani: Megkisértgettél minket, óh Isten! — e fényes eredmény látásánál szintén elmondhatjuk a zsoltáriróval: mindazáltal vittél minket kies helyre. Mert hiszen ma büszke önérzettel tekinthetünk szét szép otthonunkon, a melynek mezőin viruló tenyészet, városaiiban műveltség, fejlett ipar és kereskedelem tűnik szemünk elé.

Csodálatos dolgokat cselekedett az Úr mi velünk! Az ő jobbja megóvott attól, hogy a nehéz kísértések óráiban elessünk! az ő véghetetlen kegyelme utat nyitott a szabadulásra s elküldé mi hozzánk prófétáit, a kik e nemzetet gyengeségében támogassák s a virágzás magas fokára jutni felsegítsék.

Térdre tehát, édes nemzetem! Borulj le az ezredév határán a magyarok hatalmas Istene előtt, a kinek jósága te hozzád oly nyilvánvaló! — Énekeljetelek dicsőséget az ő nevének; dicsőítsételek és dicsérjételek őt e földnek minden lakói! Áldjátok népek a mi Istenünket és zengjen az ő dicséreteinek szava! (Alapige: v. 1. 2. 8.)

A mai nap első sorban a hálaadás napja legyen, s legyen

II.

egy szent fogadalom napja is egyúttal!

Mi volt az, a mi e nemzetet a feje fölött elzúgott viharok daczára is fenntartotta? Mi az, a mi általán véve a nemzetek sorsára döntő befolyást gyakorol s őket majd a dicsőség magaslátára, majd a hanyatlás lejtőjére állítja?

Kereshetik némelyek a kérdés megoldását a vaksors szeszélyeiben, az országok földrajzi fekvésében, anyagi viszonyaiban, avagy egyes kiváló alakjaik működésében, — kielégítő feleletet azonban kapni nem fognak. Az isteni gondviselés ki-

kutathatlan végzésén kívül, a nemzetek emelkedésének vagy hanyatlásának leghatalmasabb rugóját — szerintünk — saját fiaiknak lelkiülete, vallás-erkölcsi élete képezi. A mely nép kebelét magasabb eszmények hevitik, a mely népnél erős az a kapocs, a mely őt Istenéhez fűzi; az nemcsak hogy semmiféle földi erő által meg nem semmisíthető, de sőt — képiesen szólva — kezében tartja azt a hágsót, a mely őt a virágzás magaslátára vezeti. Mig ellenben a vallás-erkölcsi élet satnyulása nyomában hanyatlás lépeget, a halál arat. — Tekintsetek az egykor hatalmas Rómára! Soha nemzet hatalmasabb nem volt, mint ez, — soha nép nem élvezte a természet kedvezményeit annyira, mint ez, — fényesebb sorát is a kiváló alakoknak másutt hiába keresnénk, — s mégis Róma ledőlt s elsöpörte őt az idők hömpölygő árja.

A magyarnak abban állott megsemmisíthetetlen életreje, hogy félte Istenét s szerette hazáját. A ker. vallás és a haza iránti szeretet táplálta benne azokat a csendes és hősies erényeket, a melyek a legsötétebb idők tömkelegéből is diadalmasan hozták ki őt.

S multjában tükröződik vissza a nemzet jövője is. A szerint a mint ez eszmékben rejlő mélyebb igazságokat a jövőben át vagy át nem fogja érteni — várhat szép napokat vagy¹ sötét jövőt. — Lehetnek neki a természettől jó tulajdonai; lehet a magyar büszke, lehet bátor, lehet vitéz, mindez az elpusztulástól nem fogja megóvni, ha otthonában esetleg azt a szent oltárt, a melyet szent István a keresztyén Istennek emelt s a mely előtt az ősök térdei oly áhitattal tudtak meghajolni, — kellőképen meg nem becsüli.

Ker. atyámfiai! — A mily gyönyörrel szemléljük a mult magyarjainak szilárd hitét s szép erényeit, s a mily örömmel szemléljük a mai magyarságnak a közművelődés útján tett óriási előhaladását, — úgy nem fojthat el másrésről a mélyebbre tekintő kebel bizonyos aggodást a miatt a folyton erősödő áramlat miatt, a mely századunkban Európát vizözönként elöntve honunk határai közt is tért kezd foglalni. A mai kor — a vallást mellékes dolognak tekintve, — az ősök Istenéről mintegy megfeledkezni hajlandó. Új eszmék lelkesítik őt, új alapokra akarja életét is fektetni. „Tudomány és vagyon,“ — ez a mai kornak sokat hangoztatott jelszava. E kettőtől várja bajainak orvoslását s a jövő jólét csalhatatlan eszközeinek is ezeket tartja. A nyugati műveltség-

get — néhány évtized óta mohón szívjuk magunkba s anyagilag is nagy mértékben gyarapodtunk. De azért ki ne venné észre, hogy az általános haladás mélyén egy őrlő féreg lappang, a mely úgy a nemzet, valamint a családok életén és az egyesek szíven mély sebeket váj. Ki ne venné észre, hogy a nyilvános élet mezején bizonyos erkölcsi lanyhaság kezd elterjedni, — hogy a közjó elve helyett egyes hangzatos, de legtöbbször kicsinyes frázisra irányítják a polgárok lépteit s az önfeláldozó hazafiságot a pártérdek, haszonlesés s hivatalvadászat kezdi kiszorítani?! A családi élet terén is oly gyakran látjuk a házastársi és a gyermeki erények lazulását; a keblek sivárabbakká kezdenek válni s az élvezet és a vagyon utáni vágytól korbácsolt emberek közt napról-napra nő az elégtelenség.

S ne gondolja senki, hogy e szomorú tényeknek semmi köze sincs a haza sorsához. Az egyes egy-egy láncszemét képezvén a közös hazának, az ő állapota ezét is érinti. — Miután pedig sem a haladó tudomány, sem a gyarapodó vagyonság az emberek bajait megszüntetni nem tudta, de sőt uralmuk alatt ezek mintegy növekedni látszanak, nyilvánvaló, hogy a népek jólétének nem ők az igazi forrásai. — Szép dolog a tudomány, de a mint egymagában nem képez óvszert a benső szenvedések ellen, úgy külsőleg sem képes az emberi szenvedélyeket kellő határok közt megtartani s nem képes a tekintély szentségét úgy biztosítani, a mint azt az országok érdeke megkívánja. — Jó a vagyon s nagybecsű eszköz a gazdagság, de egymagában véve gyöngye támasza az országok épületének, sőt a veszedelem bizonyos csiráit tartalmazza, a mennyiben könnyen az erkölcsök ellágyulására vezethet. E kettő csak úgy felelhet meg a beléjük vetett reményeknek, ha vezérökül a vallást választja. A szívnek — hogy élhessen — vallásra van szüksége. A nemzeteknek szintén. A vallás nemcsak az egyes dolga, — a mint azt manapság sokan gondolják, — hanem egy hatalmas társadalmi erő. A vallás a maga korlátozó, vigasztaló, buzdító és nemesítő erejével befolyást gyakorolván a bíró igazságszeretetére, a hivatalnok lelkiismeretességére, a kereskedő vagy az iparos szorgalmára és becsületességére stb. befolyást gyakorol mindarra, a mi a nemzetek sorsát eldönti.

Jaj annak a nemzetnek, a mely az erkölcsi-ség ez éltető erét elsatnyulni engedi! S jaj

volna a magyarnak, ha Istenének oltárát elhanyagolná! „A külső szerencse veszélyeit erő s nemes bátorság által meg lehet lábolni, de a lélek elaljasodása szabadulás reménye nélkül merit alá.“ (Kölcsey.) — Még egy nemzet sem fordított hátát az Isten oltárának a nélkül, hogy meg ne bűnhődött volna érette. — Ott a hatalmas példa erre a francia forradalom amaz időszaka, a mikor göggyében kiveti szívéből az istenfélelmet, s a fékevesztett szenvedélyek pusztító játékain tanulja megérteni az Úr ama mély értelmű igéit: A kik engemet megtisztelnek, azokat megtiszttelem; de a kik engemet megutálnak, megutáltatnak. (I. Sám. 2. 30.)

De a vallástalanságon kívül még egy más ellensége is van a nemzetek előhaladásának. Ha u. i. betekintünk a történelembé, látni fogjuk, hogy a mongol és török pusztításainál mélyebb sebeket vert e haza kebelén az ő érdekeiről megfeledkezett gyermekeinek viszálykodása s a magyar nemzeti eszmék, nemzeti nyelv iránti elhidegülés.

S az természetes. Az Irásnak amaz örökké igaz mondása: „a mely ház önmagában meghasonlik, — elpusztul,“ — áll az országokra nézve is. — Az összetartás erő. S valamely ország szilárdulását csakis a polgárok szoros összetartása s az a tiszta, munkás hazafiság mozdíthatja elő, a melynek legfőbb elve a hon érdeke, a melynek minden egyéni ambitio, minden részleges érdek alárendeltetik. Valamely nemzet erejének feltételeit nemzeti szellemének megőrzése, ősi hagyományaihoz való ragaszkodása s a nemzeti eszméknek és nyelvnek ápolása s fiainak minden rétegében való meghonosítása képezi. Ezek nélkül a nemzet olyan, mint a fa, a melynek gyökereit aláásták. „Haza és nyelv — a mint egy jeles írónk helyesen megjegyzi — egyforma rangban álló nevezet minden népre nézve, ha a tiszteletben álló nemzetek sorából kitaszítottatni nem akar. Nemzeti életet nemzeti nyelv nélkül gondolni lehetetlen. Jaj a nemzetnek, mely lakhelyeiből kiüldöztetett; jajabb annak, mely ősi nyelvétől fosztatott meg! — A mi őseink büdösök valának, de nyelv által összetartatván, szerettek vérrel új hazát s az idegen föld általok magyar lett.“ (Kölcsey.)

Fájdalom azonban az erős nemzeti élet e forrásait a mai kor kétféleképen is megszorítani gyekszik. A 19. század korszelleme egyrészt a hazafiság fogalmát világ polgári rajongássá akarva át változtatni — s a nemzet ősi jellemét meghamisítani s

letörölni szándékozik; másrésről pedig a nemzeti és felekezeti eszméket különösen túlhajtván — ez ország gyermekeit szét darabolni s a közjó érdekét a részleges érdekek tusájának akarja odavetni martalékul.

S szükséges-e mondanom, hogy a két beteges törekvés mennyire képes aláásni e haza jólétét, mennyire képes veszélyeztetni jövőjét, ha egyrészt az elsatnyulás, másrészt a vizsály veszélyének teszi ki őt?

Tisztelet minden vallásfelekezeti meggyőződésnek, tisztelet a nemzetiségi hagyományoknak, — de a mint az összes felekezetek fohászainak az egy Isten imadásában kell összefolyniok, úgy a nemzetiségek aspirációinak is a közjó, a haza eszméjében kell összeolvadniok, a mely azokat egyesíti!

A multban Szent István koronája: a magyar birodalom jelképe volt az, a mely e hon különféle lakosait összetartotta. Ennek varázshatása hozta össze — ha néha szétszakadoztak — pártos gyermekeit. Ez alatt — s ennek dicsőségeért küzdötte s vivta ki legszebb diadalait. S lehetne-e ma és a jövőben oly átkos gyermeke e hazának, a mely látva a pártoskodás véres nyomait, csak egy pillanatra is megfeledkezék érdekéről ez édes anyának, a mely szülé és táplálja őt?!

Óvja meg hazánkat ettől a magyarok hatalmas Istene!

Sokat szenvedtünk a multban az isteni gondviselés végzéséből; még többet talán saját hibáink miatt. Amaz elsőbe belenyugszunk, mert hiszen tudjuk, hogy az isteni bölcsesség a szenvedések iskolájába nem mindég haragból vezet bennünket; — óh, de ne akarjuk az ég ostorait kihívni megint saját bűneinkkel!

A sár széléről hozta vissza e hazát az Isten keze. Most rajtunk a sor, hogy önzetlen hazafiságból eredő munkásság és önfeláldozás által őt a virágzás lehető legmagasabb fokára emeljük. Véren van itt szereve minden göröngy; őseid verejtéke, fejtörése s bár sóhajai fűződnek minden irodalmi kincséhez, minden törvényéhez e hazának. Óh legyenek azért drágák tenéked! Földedet szántva s szellemedet az ő elméiknek termékeivel táplálva, hálával gondolj elődeidre, — óli magyar!

„S forgó szerencse rosszat, jót a mit hoz,
Légy hű magadhoz, légy hű nagyjaidhoz!“
(Szász K.)

A forrongó élet ma is — nagyot és kicsinyt

egyaránt harcztérre hív. A fegyveres ellenség ugyan elhallgatott s ma már nincs szükség sem Kapisztránok, sem az egri nők bámulatos hősieségére; de szükség van igenis emelkedett keblekre, a melyek az új idők nem csekélyebb jelentőségű ellenségeinek: a vallástalanság és hazafiatlanság metélyező behatásainak ellent álljanak. S itt — apák és anyák! — már ti reátok vár a dicső szerep: a jövő nemzedék szívében nagygyá nevelni azokat az érzelmeket, a melyeken e hon jó sorsa alapul.

Ma ezért gyűltünk össze, hogy imádatlással adózunk jószágos Istenünknek, a kinek keze a megpróbáltatások tűzén kegyesen átsegített. A zsoltáriró az Úr hasonló kegyelmének érzetében így szól: Elmegyek — Isten — a te házádba... és megadom néked fogadásomat.

Az új ezredév küszöbén tegyünk mi egy szent fogadalmat! E fogadalom pedig az legyen, hogy sohasem ingatjuk meg azt az alapot, a melyen e haza nagysága felépült, — de sőt szívében és környezetünkben híven ápoljuk: a ker. isteni félelmet s a honszerelmet. S ha e kettő kiolthatatlan lánggal ég majd e haza gyermekeinek szívében, úgy nincs mitől félnünk; jöhet a sors bármilyen csapása, jöhet az ellenség bármily éles fegyvere, e haza dicsőségben fog fennállani az idők végéig.

Úgy legyen! Ámen.

Jelentés a millenniumi ünnepi pályamunkákról.

(Folytatás)

A következő számokkal megjelölt pályamunkák — szám szerint 19 — érkeztek be. Az alapigét s dispositiót is közlöm itt a végett, hogy bírálatunk előterjesztésében — a jelige mellőzésével — csak a számra kelljen hivatkoznom.

1. Jelige: „Avagy nem tudjátok-e, hogy a kik célban futnak...“ (I. Kor. 9, 24.)

Text. I. Sám. 7, 12. Mindeddig segítségünk volt nekünk az Úr. 1. Miben? 2. Hogyan? 3. Mi végből?

2. Jelige: „És áldozának az napon...“ (Néh. 12, 43.)

Text. Józsué. 4. 5-7. A 2-ik ezer év épületének alapkövei legyenek. 1. Isten félelem, 2. honszerelem, 3. hív munkásság.

3. Jelige: „Az embernél vagyon az elmének gondolatja . . .“ . . . (Példab. 16, 1.)

Text. Ezs. 52. 6—9. Mi tartotta fenn hazánkat egy ezred éven át? 1. A küzdő honszeretet, 2. a megszentelő vallás, 3. a megtartó isteni kegyelem.

4. Jelige: „Tied vagyok, tied hazám.“

Text. Galat. 5, 1. és 13. Mi az a szabadság, a melyben Krisztus urunk azt mondta, hogy álljunk és testünknek alkalmul ne adjuk, 1. Istenünknek legfenségesebb, legbecsesebb adománya, 2. az ember érdemének, tekintélyének, méltóságának alapja, 3. az ember társadalmi jólétének, boldogságának főfeltétele, 4. őseinktől öröklött örökségünk.

5. Jelige: „Egy nap az Úrnál olyan, mint ezer esztendő.“ . . . (2. Pét. 3, 8.)

Text. 5. Móz. 32. 7—14. Mi legyen nekünk ez az ünnep? 1. Emlék-, 2. hála-, 3. reményünnep.

6. Jelige: „Mert tied az ország és a hatalom“ . . .

Text. I. Sám. 7, 12. Hazánk ezer éves fennállásának örömnünnepén állítsuk fel „Eben Haezer“ kövét és e mellett leborultan mondjunk kettős ünnepi imát — mely legyen 1. hálaima, 2. esdő ima.

7. Jelige: „Ime most vagyon az a kellemetes idő“ . . . (II. Kor. 6, 2.)

Text. Ján. jel. 7. 9—17. Az üdvösség az Istentől van, a Jézus Krisztus által, mert 1. ő vezette multunk történetét, 2. ő hozott ide lelkiáldozatra, 3. a jövőben neki szolgáljunk.

8. Jelige: „Küzdve küzdj és bizva bizzál.“

Text. I. Kor. 9. 22—25. A magyar nemzet azért áll fenn 1000 év óta, mert versenyt futott, küzdött (türt, szenvedett, remélt, Istenben bízott) maradandó kincsekért — küzdött 1. hazáért, 2. a szabadságért, 3. a vallásért.

9. Jelige: „Az Úrnak félelme erősekké teszi a nemzeteket.“

Text. Zsolt. 66. 1—13. Hazánk ezer éves fennállásának emlékünnepé 1. a buzgó hálaadás, 2. egy szent fogadalom napja.

10. Jelige: „Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs.“

Text. 4. Móz. 13. 2—31. Minek tulajdonítható, hogy hazája ezer éves életének örülhet ma minden igaz magyar?

Tulajdonítható e nép tiszta s nemes erkölcsének, mely 1. hősi a vitézségben, 2. szigorú a becsületességben, 3. szorgalmas a munkásságban.

11. Jelige: „E világ országai lettek a mi Urunkéi . . .“ (Ján. jel. 11, 15.)

Text. 116. Zsolt. 12—14. Állítsunk ezredéves emléket szivünkben — e három felirattal: 1. Mindeddig segítséggel volt nekünk az Úr. 2. Isten áldd meg a magyart. 3. Hazádnak rendületlenül légy hive, oh magyart!

12. Jelige: „Buzgó imádság epedez százezrek ajakán.“

Text. Esdrás 3, 13. Thema: Öröm és bánat (a mai ünnepen.) 1. Mi okozza az örömben való kiáltozásunkat? 2. Miért vegyül az öröm közé a fájdalom szava is?

13. Jelige: „A nagy világon e kívül nincsen számodra hely.“

Text. I. kir. 8. 55—58. Nagy nemzeti ünnepünkön nekünk is az a legtermészetesebb vallásos kötelességünk, hogy 1. Mondjuk, mély hálával: „áldott legyen az Úr!“ 2. Óhajtuk őszintén: „legyen mi velünk is!“ 3. Kérjük, hogy: „segéljen útiban járnunk.“

14. Jelige: „Áldott legyen az Úr, az én kösziklám.“ . . . Zsolt. 144, 1.

Text. I. Sám. 7, 12. Állítsunk szivünkben emlékoszlopot hazánk fennállásának ezer éves ünnepén, állítsuk 1. Istennek a hála emlékoszlopát, 2. magunknak a hit emlékoszlopát, 3. hazánknak a szeretet emlékoszlopát.

15. Jelige: „Jöjjön el a te országod.“

Text. Zsolt. 100. 1—4., 10—17. Hazánk ezer éves multjából mit örizzünk kegyelettel magunk és utódainknak? 1. Apáink hajlékát, erősségét. 2. Földbe tért jobbaink szellemét. 3. Saját esztendeinket.

16. Jelige: Régen egy népet vezettél stb.

Text. Jób 1. 6—20. Boldogok, a kik háboruságot szenvednek az igazságért, mert azoké a mennyeknek országa. Vizsgáljuk meg: 1. micsoda igazságért küzdött nemzetünk, 2. emlékezzünk szenvedéseiről, 3. mi a jutalma?

17. Jelige: „Ime én veletek leszek mind a világ végezetéig.“ (Máté 28. 20.)

Text. Máté 28. 20. Mire kötelez minket ezredéves fennállásunk jubiláris ünnepe? 1. A multat tekintve a) hálára, b) bün-

bocsánatra. 2. A jövőt tekintve szilárd alapokon nyugvó reménységre.

18! Jelige: „Kinek szívében a haza nem él, az számüztötnék tekintheti magát . . .“ (Kölcsey.)

Text. Józsué 1. 1—9. Édes hazánk maradandó, boldog csak úgy lehet, ha a nemzet 1. Istenbe vetett erős hittel, 2. összetartó testvéries szent érzettel, 3. a haza iránti hűséggel teszi le az új ezredév alapkövét.

19. Jelige: „Az igazság szabadokká tesz titeket.“ (Ján. 8. 32.)

Text. Józsué 22. 2—5. Melyek voltak azon legfőbb erényeink, melyek a mi államunkat ezer esztendeig fenntartották? 1. A lángoló szabadságszeretet, 2. a lankadatlan munkásság, 3. a tiszta erkölcsök.

* * *

A pályázat eredménye tehát, tekintve a munkák számát, elég kedvező. Értékük tekintetében a beszédek nagyon különböznek egymástól. Bizonyoságot tesz erről a következő közlemény, mely a bírálók összeegyeztetett véleményét s ezen alapuló ítéletét foglalja magában. Meglepő az egyhangú ítélet, melylyel a bizottság az első jutalomra a 3. sz. alatt felsorolt munkát mondja érdemesnek. Minden tekintetben kiváló beszéd, a fent vázolt kellékeknek is a többiek közül ez felel meg legjobban. Szerzője az épen nem hosszú bevezetésben azonnal magasabb álláspontra helyezkedik, melyről az eltérésre csábító kísértetet szerencsésen legyőzve, mindvégig uralkodik tárgya felett s a célját szem elől nem téveszti. A felosztás jó, az alrészek formulázása rövid, velős, szép. Szép szöveget is választott s ezt tárgya érdekében jól ki is aknázza. Terjengős történeti elbeszélésekkel e beszéd nem lapul el, nem részletez, nem áradoz s mégis fölölel mindent, a mi által a multat egész dicsőségében tünteti fel a hallgató szemei előtt. Helyes lélektani megfigyelés szülte meggyőző erővel, megragadó szónoki gradatióval ecseteli a honszeretetet, mely hazafias gond, köny, szó és tett által tartá fenn a hazát. Míg a 2-ik részben erélyes kifejezést ad a megáldó erőnek, mely a keresztyén, illetőleg az evangéliumi keresztyén vallásban nyilvánul s a reformáció üdvös gyümölcseit: a szabad vizsgálódás s lelkiismereti szabadság jogát, az önkormányzatot, a nemzeti nyelv mivélését, a

népoktatást, — okozati kapcsolatba hozza, az új Magyarország fellendülésével, — meleg hangon irányítja a figyelmet — a 3-ik részben — az isteni kegyelemre, mely e sokat szenvedett nemzet felett oly atyailag órködött. Érett, tiszta felfogás, logikus haladás, világos eszmemenet teszi átlátszóvá, szerves egészszé e beszédet. Nyelve határozott, erőteljes, tömör, mégis könnyen érthető; keresetlenségében szép, magasan szárnyaló. Csak a 3-ik rész formulázására nézve volna kívánatos, hogy a szerző a „megtartó“ jelző helyett, — a föltételben foglalt állitmány ismétlésének elkerülése végett — más megfelelő jelzőt használja.

A második pályadij megszavazása már nem oly könnyű dolog. Itt a bírálók véleménye eltér egymástól. A 2. esetleg 3-ik, valamint az 5-ik és 15-ik sz. munkára esik egy-egy szavazat, míg a 9-ik sz. a felsorolt munka mellett két bíráló foglal állást s a harmadik bíráló is „kiemelkedő nagy beszéd“-nek mondja. E szerint a viszonylagos többség a 9-ik számú beszédnek ítélte oda a második pályadíjat.

E beszéd tartalmas, emelkedett. A szerző szép alapos történeti ismereteit igen jól tudta tárgya keretébe beilleszteni s célja érdekében értékesíteni. Lendületes bevezetés után a történelem fonalán elvezet a multba, melynek úgy szomorú, mint örvendetes mozzanatait ecseteli. A 2-ik részben a vallás-erkölcsi élet, a hazafiság eszméjének ad megleghangú, lelkesült s lelkesítő kifejezést. A nyelv gördülékeny csinos, szép, találó hasonlatok emelik a beszéd értékét. Kifogás alá esik, hogy szerző a szövegből csak egyes pontokat ragad ki, hogy ezekkel munkája velős tartalmát megerősítse; — de attól a céljától, hogy a beszéd az alapigén épülne fel, hogy e kettő egymással szoros kapcsolatban állana, távol áll. A képes beszéd egyes kifejezései a kép alapjául 'szolgáló fogalomnak nem mindenütt felelnek meg. Kevés e beszédben a szónoki hév, — továbbá nagyon terjedelmes.

(Folytatása következik.)

BELFÖLD.

Budapest. A magyar állam nagy napján f. é. május 2-kán d. u. 5 órakor rendezett egy bizott-

ség, élén br. Vay Béla ő excellentiája s mélt. s főt. Szász Károly püspök úr, az evang. szövetség küldöttségének üdvözlése czéljából, az ág. hitv. ev. egyház deáktéri disztermében vallásos összejövetelt. A tágas terem megtelt válogatott közönséggel, mely harmonium vezetése mellett buzgósággal s illettséggel énekelte az „Erős vár a mi Istenünk“ lelkes s lelkesítő énekünk alapstrófáját. A lelkes hangok utóhatása mellett imádkozott főt. Szász Károly úr s az elhangzott Ámen után kifejtette megnyerő modorban az ev. szövetség (ev. alliance) rövid történetének előrebocsátása után, annak következő alapelveit: Minden férfi s nő, mint hívő keresztyén, tagja lehet a szövetségnek az alábbi pontok kötelező voltának elismerése mellett: 1. A sz. írásnak Istentől ihlettsége, tekintélye s elégséges volta. 2. A sz. írás szabad vizsgálásának joga és kötelessége. 3. Egy Isten, ki három személyben jelenté ki magát. 4. Az emberi természetnek az eset miatt való romlottsága. 5. Az Isten fiának testté tétele, megváltó munkássága a bűnösökért, közbenjáró hivatala és uralma. 6. Egyedül hit általi megigazulás. 7. A sz. lélek munkája a bűnösök megtérítésében és megszentelésében. 8. A lélek halhatatlansága, a testnek feltámadása; e világ megítélése a mi Urunk Jézus Krisztus által, melyre következik az igazak örök boldogsága és a gonoszok örök büntetése. 9. A ker. lelkipásztori hivatal isteni intézménye; a keresztség s az urvacsora kötelező volta. Jól esett lelkének, szívének, — mint maga vallotta is, hogy bizonyosságot tehetett, oly diszes közönség előtt, arról az élő és lényeges összeköttetésről, mely minden hívőt egyesít a Krisztus szeretetében; — hogy reámutathatott azon nagy és nemes feladatra, melyet az ev. szövetség magának kitűzött, hogy t. i. támogassa az ev. egyházakat a hitetlenség s vakhit elleni küzdelmeiben, előmozdítsa a vasárnap megszentelését, védelmezze a vallásszabadságot és támogassa őket, minden keresztyén czélu törekvésekben. A szívhől fakadt szó, az arczok tükrözése szerint, hatott is a szívekre. Ezek után felkérte nagymélt. br. Vay Bélát s főt. s mélt. Sárkány Sámuel püspök urat, üdvözlőnk a küldöttség jelen volt tagjait u. m. Blégh anglikán lelkészt s a szövetség alelnökét, továbbá dr. Baedekert — mindkettő Londonból való, — Knobelndorf nyug. alezredest Berlinből és Vischer Sarasin kereskedőt Baselből. Br. Vay Béla engedve a szíves felhívásnak, megtette ezt angol nyelven, kiemelve szívélyes üdvözlésében különösen, hogy ha nem is vagyunk az ev. alliance tagjai, mégis velök együtt érezünk s egyek vagyunk az evangélium alapján. Főt. Sárkány Sámuel hangsúlyozza német nyelven elmondott lelkes üdvözlésében, hogy a szív szava nemzetközi jelleggel bír, — megérti azt minden szív szerinti

ember. Reámutatva az egyház folyton tartó küzdelmeire, — melyekben Isten kegyelméből mind eddig megállottunk, — reményli, hogy a küldöttség fenkölt tagjainak módjuk és alkalmuk lesz, szeretett hazánkban való tartózkodásuk idejében, meggyőződést szerezni arról, hogy az evangéliom hívei nem csak hogy megőrizték az apákról reánk maradt drága kincset, hanem hogy teljes ragaszkodással viseltetnek iránta. — Ajánlja egyházunkat megjelenlézésökbe. S. Kovács Lajos vallásánár kifejezte angol nyelven annak szükségét, hogy a magyar ifjúság különösen az angol ifjúsággal érintkezze, — mint kiválóan hitrokonokkal s kéri a t. küldöttség befolyásos tagjait, — szívélyes üdvözlése mellett, — annak szíves közvetítésére. Blégh válaszoló felszólalásában kijelenti, hogy a millennium ünnepélye, melynek tanuja volt, reá nézve felejthetlen, — velünk érez, — baráti, hitrokoni hű jobbát nyújtja, — nem a külső egység megteremtésére, de — az evangéliom alapján, a szegények pártfogásában s a vallásszabadság terjesztésében, — megtartásában. Knobelndorf, a felséges magy. apost. király lelkes ünneplése alkalmából felhívja az evangéliom alapján álló hitestvéreket, a királyok királyának az Úr Jézus Krisztusnak ünneplésére, szívünkbe való befogadása hithűségünk által. Ebben kell hogy egyek legyünk meghátrálás nélkül, lankadatlanul küzdeni kell az evangéliom minden igaz hívének, — a szellem evangéliomszerű fegyvereivel, — állítólagos helytartója ellen. A Jézus szelleme legyen a minket összekötő, — megszakaszthatlan kötelék — a jelenben úgy, mint a távol jövőben. Szívélyes üdvözlést hoz megbizóitól. Vischer Sarasin utal franczia nyelven, a szabadság s különösen a vallásszabadság harcaira; mely legfőbb kincsekért való küzdelemben — úgy tudja, nehéz harcot harcoltak apáink — melyekre nézve hasonlókat beszél Schweicz története. Reményli, hogy törhetlenül megállunk — mint igaz hitrokonok, a további küzdelemben megőrizzük, megóvjuk, megtartjuk apáink drága örökét, — hálát adva Istennek, hogy megnyitotta előtte országát. Befejezésül mondott nt. Bachat Dániel, — néhány befejező záró szó bevezetésével, — lendületes buzgó imát, melyben különösen jó Istenünk megtartó kegyelméért, irgalmáért könyörgött. Az „Erős vár“ befejező strófájának eléneklése mellett oszladozott a lelkében épült sereg; — szívében köszönettel az összejövetel rendezői iránt, — a melyből a java része nt. Szabó Aladárt, az evangelizáció felkent bajnokát illeti. Így s csakis így visszük tovább, — terjesztjük mind inkább Isten országának határait!

H.

Tanítóképesítő vizsgálatok. A tiszaí ág. hitv. evang. egyházkerület eperjesi collégiuma tanítóképző-intézetében az ez évi tanítóképesítő-vizsgálatok június hó 18-án veszik kezdetüket írásbeli vizsgálat s

tartanak június hó 27-ig. E vizsgálatok előtt június hó 8-ától kezdve a magántanítók vizsgálatai tartanak. A szabályszerűen felszerelt folyamodványok május hónap 25-ig a tanítóképző-intézet igazgatóságához küldendők. A folyamodás eredményéről mindenki jókor kap értesítést. Kelt Eperjesen, 1896. április hó 30-án. G a m a u f György evang. tanítóképző igazgató.

A csanád-csongrádi egyházmegye világi felügyelőjére beérkezett szavazatokat a szavazatbontó bizottság május elsején vette számba Szentesen; szavazott minden egyházközség és a szarvasi főgymnasium. Húsz érvényesnek talált szavazatból 8 dr. Zsilinszky Endre medgyesegyházi felügyelőre, 12 Hász Antal t.-bánhegyesi nagyhirtokosra esvén, ez utóbbi 4 szótöbbséggel az egyházmegye felügyelőjévé lett megválasztva. Hat szavazatot (Tisza-Földváré 2, Nagylaké 4) — miután a törvényben előírt alaki kellékeknek nem feleltek meg — a bizottság érvényteleneknek volt kénytelen kijelenteni.

Bánási esperességünknek legnépesebb, leggazdagabb s legjövődalmesebb egyházában Lajosfalván f. év ápril 26-án ment végbe az új lelkésznek, Doleschall Lajosnak beiktatása. Kernuch Adolf alesperesnek beiktató beszéde művészi formájával és szerkezetével, eszmékben gazdag tartalmával, az isteni ige titkaiba elmélyedő szellemével, a tárgyat teljesen kimerítő s a legkisebb részletekre is kiható művészi gondozásával nem csak az egyszerű, de a kényesebb igényű hallgatókat is kielégíthette. Például a beszédnek az a megragadó részlete, melyben ecseteli, hogy a hűség a lelkész kezében az a pásztori bot, melyet ha eldob magától a lelkipásztor, kigyóvá — t. i. a gondozására bízott lelkekre nézve csapássá, átokká — változik, míg kezében az a mőzesi csodavessző, melylyel a híveknek sokszor sziklakemény szívében az áldások forrását megnyithatja — csak egyik volt a sok közül. De legmeggyőzőbb és legépületesebb, legmeghatóbb volt mégis a beiktatónak az a prédikációja, melyet nem szóval, hanem tettel és valósággal hirdetett. Ugyanis a mi a beiktatások krónikájában talán még elő nem fordult, épen azok fungáltak, a kik a beiktatottnak konkurrensai voltak. Mily emelkedett gondolkozás, mily magasztos érzület, mily szép és nemes tett volt ez az illető tisztársak részéről?! Hogy is mondja a költő: „minden Demosthenesnél szebben beszél a tett.“ Bizonyára csakis az ily szép testvéries viszony dokumentálásával, a gondozásunkra bízott hívek iránti atyai indulattal, önzetlen hivatali buzgósággal fogjuk a nazarenizmusnak ev. egyházunk józan, vallásos életére nézve veszedelmes kinövéseit meggátolhatni s a hívek üdvét előmozdítani.

A ref. konvent kimondta, hogy a ref. egyház középiskoláiban a vallástanár és a többi tanár között semmi különbséget sem fizetés, sem jogok tekintetében el nem ismer és hogy ezentúl a val-

lástanárok is olyan fizetésben részesüljenek, mint azok, kik a többi tantárgyat tanítják. A jelentés szerint 261 ref. egyházközségben nincs tanító.

A tanárok segélyalapja. Az országos középiskolai tanáregyesület kérelmet intézett a közokt. miniszterhez, hogy az állami középiskolák beiratási díjából négy százalékot juttasson az egyesület segélyalapja javára.

„Rózsavölgyi alap.“ A székes fővárosi tanítók a fizetésrendezés emlékére 3000 forintot gyűjtöttek össze. Ezt a segélyegyesület pénztárába helyezték el s elnevezték „Rózsavölgyi Gyula“ alapnak. A tanácsnok a jótékonyág gyakorlásához készséggel engedte a nevét s a tanítók kérésére meg is határozta az alap célját. E szerint ennek a kamataiból segélyt nyerhet olyan fővárosi tanító, vagy családja, a kit valami rendkívüli szerencsétlenség ér.

A szarvasi főgymnasium az ezredéves ünnep alkalmával pályadíjat tűzött ki; megnyerte Nuszbach Sándor VIII. oszt. t. alkalmi himnuszszal, Acsay Lajos VIII. o. t. alkalmi ódával, az ünnepélyen elő is adják az ifjú szerzők.

Hornyánszky Viktor budapesti kiadó 500 ftos alapítványt tett az evang. lelkészi gyámintézetnél, azon ígérettel, hogy ezt az adományt évről-évre ismételni szándékozik.

KÜLFÖLD.

A szász tanítók korpótléka. A szász országgyűlésen egy javaslat képezi most a tárgyalás alapját, mely javaslat szerint az 1898. év kezdetétől minden elemi iskola tanítóinak pótlékát az állam fizesse. A javaslat indokolásában említi, hogy sok kisebb községnek és egyháznak nehezebbre esik, tanítóinak korpótlékot fizetni. Sok öregebb, képzett tanítót azért nem választanak meg más községekbe és egyházakhoz, mert nekik már korpótlékot is kell fizetni, s inkább fiatal tapasztalatlan tanerőket alkalmaznak, a mi aztán nem válik épen a tanügy javára. (Nálunk is ez a dolog bizony sok nehézséget okoz majd némely egyháznál.)

Melanchton emlék Brettenben. 1897. febr. 16-án Melanchton Fülöp születésének 400-ik évfordulója. Szülővárosa Bretten ez alkalommal egy monumentális épületet emel Melanchton emlékére, a mely egy emlékesarnokból s egy museumból fog állani. — A gyűjtő iver dr. Müller Miklós berlini tanár által kibocsátattak. A mozgalom élén a badeni nagyherceg áll.

Egyesület az atheismus ellen. Párisban a napokban egy egyesület létesült, melynek célja harczolni az istentelenség ellen! „Az Isten hívése nélkül — mondja az alapszabály szét porlik az erkölcs alapja, felbomlik a család s feloszlik a tár-

sadalom!“ Az egylet élén Jules Simon áll, a ki fiatalabb korában bajosan csatlakozott volna ily egyesülethez, most öregségében azonban megijedt az általános erkölcselenségtől s komolyabban kezd gondolkozni.

TEMETŐ.

Takáts József zánkai (Zala m.) ág. h. ev. néptanító f. év ápril hó 25-én jobblétre szenderült. A megboldogultat élte 37-ik, s tanítóskodása 17-ik esztendejében ragadta el a kérlelhetlen halál szerettei köréből. Özvegyén kívül 6 kiskoru árva sirtója az elhunyt jó apát.

Linder Mihály, a nagyjjeszeni ág. hitv. ev. egyházban 54 éven át működött, s 8 év óta nyugalomban levő lelkész apr. 28-án, élete 88-ik évében meghalt.

Köszönet nyilvánítás.

E becses lap mindazon t. cz. olvasói, kik istenben boldogult

F I A M N A K

váratlan elhunytá feletti mély bánatomban vigasztaló részvétüknek kifejezést adni kegyesek voltak, és szíves részvétükkel mérhetlen nagy fájdalommat enyhítették: fogadják ez úton úgy a magam, mint gyászoló családom nevében is a legbensőbb köszönetemet.

Levél, 1896. május 4-én.

Posch Frigyes
evang. lelkész.

Pályázat.

A nyiregyházi egyház segédlelkészt keres. **Kötelesegei:** Minden harmadik papi ténykedést, templomban és azon kívül két nyelven végezni. **Fizetése:** 200 frt és teljes ellátás — negyedévi előleges részletekben — és ha alólírtánál is segédkeznek — annak megfelelő jutalma.

Bartholomeidesz János
lelkész.

86.—1896 sz.

Pályázat tanári állásokra.

A **bekés-csabai ág. hitv. ev. algymnasiumnál** a jövő 1896/7. tanév kezdetével elfoglalandó földrajz-természettudományi és történelem-latin nyelvi **rendes tanári állásokra** pályázat hirdettetik. Megjegyzendő, hogy ha ez utóbbi szakból alkalmas tanerő nem jelentkeznék, akkor latin-német vagy latin-magyar nyelvekből képesített tanárok is reflektálhatnak az üresedésbe jövő állásra.

Ezen állások mindegyikével, ha rendes tanárral töltesse be, **1200 frt** törzsfizetés, **50 frt** ötödéves korpótlék s **200 frt** lakbér jár, — **havi részletekben előre.** A megválasztandó rendes tanárok az országos tanári nyugdíjintézetnek köteles tagjai lesznek, Tanárjelöltek is jelentkezhetnek s rendes tanárok hiányában helyettesek lehetnek **850 frt** évi fizetéssel; ha azonban okleveleiket megszerzik s különben is beválnak, okleveleik bemutatásakor azonnal rendszeresíttetnek.

A pályázók lehetnek akár ágostai, akár helv. hitv. evangélikusok.

A kellően felszerelt folyamódások az algymnasiumi bizottsághoz czimzendők és a b.-csabai ág. ev. egyház igazgató-lelkészéhez küldendők.

A pályázat határideje **f. évi május 20.**

B.-Csabán, 1896. április 7.

3—2.

Az algymnasiumi bizottság elnöksége.

Pályázat ösztöndijra.

A **győri ág. hitv. evang. egyházközség** a kezelése alatt levő **Steltzer Dániel alapítványból** évenként kiosztani szokott, 100 forintig terjedhető ösztöndijakra pályázatot hirdet, melyért **győri árva, szegény, jó magaviseletű és szorgalmas** ág. hitv. evang. közép és felsőbb iskolai tanulók folyamódhatnak, bárhol tanuljanak.

Előnyben részesülnek az alapítványozó **Steltzer** vagy **Ráth** családdal rokonságban lévők.

Az egyháztanácsához czimzendő s a jelen tanév első feléről szóló értesítővel, továbbá a rokonságot, szegénységet vagy árvaságot tanúsító bizonyítványokkal felszerelt folyamódványok **f. év május hó 20-ig** alólírtotthoz intézendők.

Később érkező folyamódványok tekintetbe nem vétetnek.

Győrött, 1896. április 17-én.

Isó Vincze
ág. h. ev. lelkész.

29. 2—2.